

Briuselis, 2022 08 26
COM(2022) 416 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**dėl Inovacijų fondo veiklos įgyvendinimo, apimanti Reglamento (ES) Nr. 1031/2010 24
straipsnyje nurodytą peržiūrą**

KOMISIJS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Inovacijų fondo veiklos įgyvendinimo, apimanti Reglamento (ES) Nr. 1031/2010 24 straipsnyje nurodytą peržiūrą

1. ĮVADAS

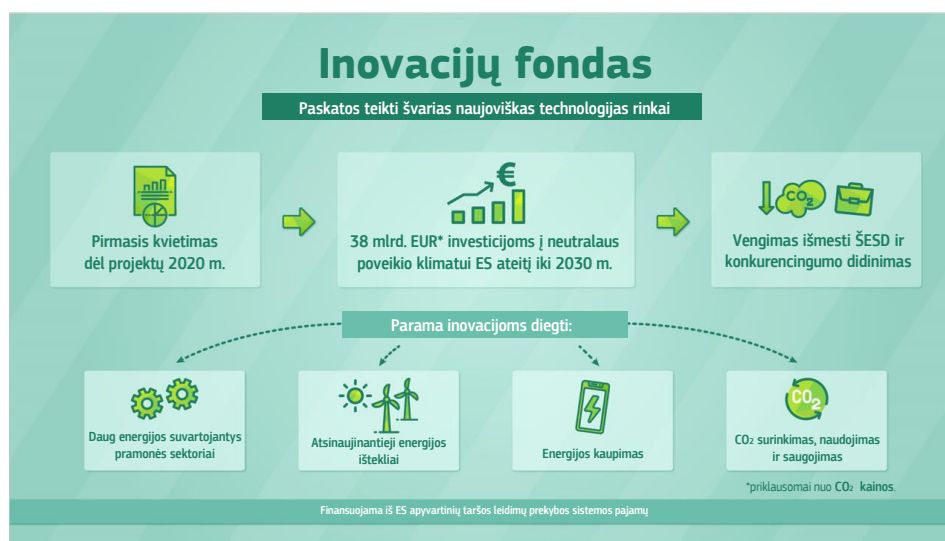
Inovacijų fondas yra viena didžiausių pasaulyje programų, pagal kurią finansuojami komerciniai parodomieji novatoriškų mažo anglies dioksido kiekio technologijų projektai ir kurios tikslas – pateikti rinkai pramoninius technologinius sprendimus, kuriais būtų mažinama Europos priklausomybė nuo iškastinio kuro, ir remti jos perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. Kaip viena iš įvairių ES lygmeniu prieinamų finansinių priemonių, ši programa atlieka išskirtinį vaidmenį dėl savo dydžio ir dėmesio sutelkimo į paskutinius novatoriškų švarių technologijų diegimo etapus.

Inovacijų fondo, kuriam skirta daugiau kaip 38 mlrd. EUR¹ iš ES apyvartinių taršos leidimų pardavimo aukcione pajamų, veiklos objektas yra:

- daug energijos suvartojantys pramonės sektoriai, įskaitant aplinkai saugaus anglies dioksido surinkimo ir naudojimo (CCU) technologijas, kurios labai padeda švelninti klimato kaitą, taip pat produktai, kuriais pakeičiami daug anglies dioksido išskiriantys produktai;
- aplinkai saugaus CO₂ surinkimo ir geologinio saugojimo (CCS) projektai;
- novatoriškos atsinaujinančiosios energijos gamybos technologijos ir
- energijos kaupimo technologijos.

Šio fondo veiklos tikslas – sukurti tinkamas finansines paskatas įmonėms investuoti į švarias technologijas dabar ir įgalinti jas tapti pasaulinėmis švarių technologijų lyderėmis.

1 pav. Inovacijų fondo apžvalga

¹ Suma apskaičiuojama atsižvelgiant į anglies dioksido kainą; šiuo atveju naudota kaina – 75 EUR/tCO₂.

Direktyvos 2003/87/EB, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą (toliau – ES ATLPS direktyva), peržiūros, kurią Komisija pasiūlė 2021 m. liepos mėn. priimdama Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinį², tikslas – toliau stiprinti Fondą, didinant apyvartinių taršos leidimų skaičių, taigi ir Fondui skirtą biudžetą, į jo veiklos apimtį įtraukiant jūrų, kelių transporto ir pastatų sektorius.

Klimato politikos GD yra bendrai atsakingas už Inovacijų fondą, įskaitant kvietimų teikti pasiūlymus apimties ir politikos prioritetų, taip pat jų esminių elementų nustatymą bei sprendimų dėl sutarties skyrimo priėmimą. Europos klimato, infrastruktūros ir aplinkos vykdomajai įstaigai (CINEA) pavesta organizuoti kvietimus teikti pasiūlymus, atlikti vertinimus, rengti dotacijas ir pasirašyti projektus bei kasdien vykdyti tolesnę su jais susijusią veiklą. Europos investicijų bankas teikia paramą projektų vystymui. Dėl finansavimo sprendimų ir atrinktų projektų sąrašo konsultuojamasi su valstybėmis narėmis, o jų vaidmuo yra itin svarbus siekiant užmegzti ryšius su galimais pareiškėjais jų teritorijoje ir siekiant padėti jiems pateikti paraiškas dėl projektų (pvz., taikant paramos sistemas) bei juos įgyvendinti (pvz., sudarant palankesnes leidimų suteikimo sąlygas).

1.2. Šios ataskaitos tikslas

Pagal 2019 m. vasario 26 d. Deleguotojo reglamento (ES) 2019/856, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB nuostatos dėl Fondo veiklos (toliau – deleguotasis reglamentas), 23 straipsnio 6 dalį Komisija kasmet Tarybai ir Europos Parlamentui teikia Fondo veiklos įgyvendinimo pažangos ataskaitą.

Pateikiant šią ataskaitą įvykdomas su 2020 m ir 2021 m. susijęs reikalavimas, nes joje apibendrinami pirmų dviejų Fondo kvietimų teikti pasiūlymus – pirmojo kvietimo teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų (jie apibrėžiami kaip projektai, kurių bendros kapitalo išlaidos viršija 7,5 mln. EUR) ir pirmojo kvietimo teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų (jie apibrėžiami kaip projektai, kurių bendros kapitalo išlaidos yra mažesnės nei 7,5 mln. EUR) – rezultatai, kurie buvo paskelbti tik 2021 m. pabaigoje. Pirmasis kvietimas teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų paskelbtas 2020 m. liepos 3 d., o jo rezultatai – 2021 m. lapkričio 16 d.; pirmasis kvietimas teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų paskelbtas 2020 m. gruodžio 1 d., o jo rezultatai – 2021 m. liepos 27 d.

Šioje ataskaitoje analizuojami šių kvietimų teikti pasiūlymus rezultatai ir jų indėlis siekiant Fondo tikslų, daugiausia dėmesio skiriant įgytai patirčiai ir atitinkamos politikos vykdymui svarbioms išvadoms.

Nors antrasis kvietimas teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų paskelbtas 2021 m. spalio 26 d., o antrasis kvietimas teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų – 2022 m. kovo 31 d., šie konkursai vis dar vyksta, todėl jų rezultatai bus pateikti antrojoje Inovacijų fondo ataskaitoje.

² [ES ekonomikos ir visuomenės transformacija siekiant klimato politikos tikslų \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-activities/2021/07/10/p122222.pdf)

Pagal Pardavimo aukcione reglamento³ 24 straipsnio 3 dalį Komisija peržiūri apyvartinių taršos leidimų, likusių parduoti aukcione po to, kai Inovacijų fondas priima sprendimą dėl sutarties skyrimo po kiekvieno kvietimo teikti pasiūlymus, skaičių, taip pat kitus su Inovacijų fondo veikla susijusius aspektus. Tokia peržiūra atliekama kas dvejus metus, o pirmoji – ne vėliau kaip 2022 m. birželio 30 d. Šia ataskaita įvykdomas ir šis tikslas.

2. PIRMŲ DVIEJŲ INOVACIJŲ FONDO KVIETIMŲ TEIKTI PASIŪLYMUS REZULTATAI

2.1. Privatūs interesai Inovacijų fonde

Dėl 2019 m. ir 2020 m. vykdytos plataus masto komunikacijos kampanijos ir daugiau kaip 30 praktinių informuotumo didinimo seminarų, kuriuose dalyvavo daug ES pramonės asociacijų ir valstybių narių⁴, abu kvietimai pritraukė išpūdingą paraiškų skaičių – pateikta 311⁵ paraiškų dėl didelio masto projektų ir 232⁶ – dėl nedidelio masto projektų. Paraiškos buvo susijusios su visais reikalavimus atitinkančiais sektoriais ir valstybėmis narėmis, o tai padėjo siekti Fondo tikslo finansuoti plataus sektorių ir geografinio spektro projektus.

Iš paraiškų skaičiaus matyti, kad pramonės sektorius yra suinteresuotas kurti švariomis technologijomis grindžiamus sprendimus, kuriais prisidedama prie tikslo neutralizuoti ES ekonomikos poveikį klimatui, ir kad Fondas gali rinktis iš įvairių žaliųjų projektų, kuriems reikia paramos ir pritraukti privatų kapitalą. Palyginti su paraiškomis dėl didelio masto projektų, pirmasis kvietimas teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų pritraukė mažiau paraiškų iš daug energijos suvartojančių pramonės sektorių ir anglies dioksido surinkimo, naudojimo ir saugojimo sektorių, bet daugiau paraiškų gauta iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir energijos kaupimo sektorių.

2.2. Paraiškų kokybė

Paskelbus abu kvietimus teikti pasiūlymus, visų paraiškų teikimo procedūrų metu Komisija pareiškėjams teikė visapusišką su šiais kvietimais susijusią pagalbą. Bendra paraiškų kokybė buvo aukšta, o tai lėmė didelę projektų konkurenciją abiejuose kvietimuose. Tačiau paraiškų dėl nedidelio masto projektų kokybė buvo prastesnė, kaip matyti iš mažesnio pasiūlymų, atitikusių visas minimalias ribas, skaičiaus.

Dėl kiekvieno kvietimo teikti pasiūlymus Komisija ir CINEA rengė specialius internetinius seminarus⁷ ir informacines dienas. Buvo išsamiai paaiškinti kvietimų teikti pasiūlymus tekstai, atsakyta į galimų pareiškėjų klausimus ir pateikta aiškinamoji medžiaga, kad įmonėms būtų paprasčiau parengti savo paraiškas. Tuo pat metu speciali pagalbos tarnyba atsakė į iš viso daugiau kaip 1 500 klausimų, susijusių su abiem kvietimais teikti pasiūlymus.

³ 2010 m. lapkričio 12 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1031/2010 dėl šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų pardavimo aukcione pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Sąjungoje, terminų, administravimo ir kitų aspektų [EUR-Lex - 02010R1031-20191128 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

⁴ [Politikos plėtojimas \(europa.eu\)](#), dalyvaujant suinteresuotiesiems subjektams.

⁵ [Pirmasis Inovacijų fondo kvietimas teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų. 311 paraiškų dėl 1 mlrd. EUR ES finansavimo švarių technologijų projektams.](#)

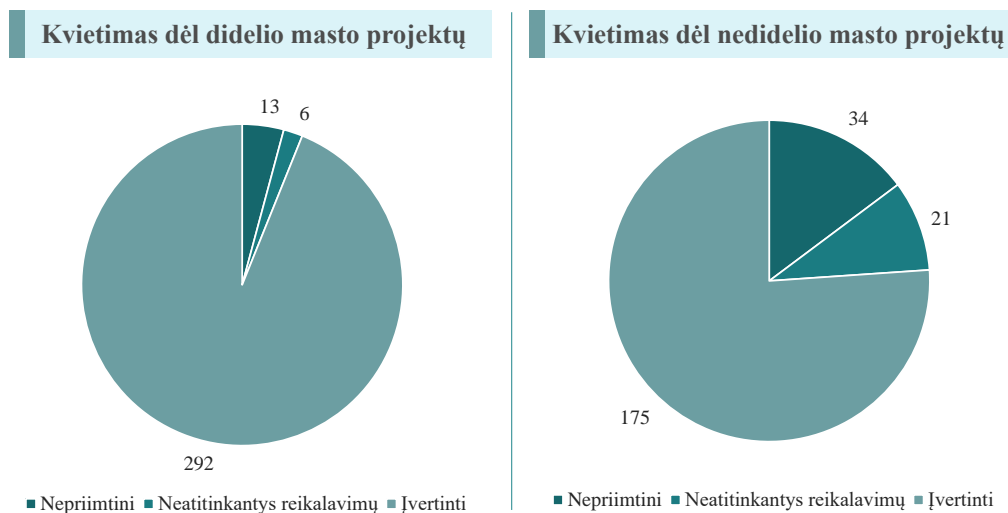
⁶ [Pirmasis Inovacijų fondo kvietimas teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų. 232 paraiškos dėl 100 mln. EUR ES finansavimo nedidelio masto švarių technologijų projektams.](#)

⁷ [Didelio masto projektai \(europa.eu\)](#) ir [nedidelio masto projektai \(europa.eu\)](#) pagal internetinius seminarus.

Pasibaigus kvietimų teikti pasiūlymus terminams, buvo pristatyta ir paskelbta geriausios patirties, kuri galėtų padėti galimiems pareiškėjams, ataskaita⁸.

19 (5 proc.) iš 311 paraiškų, gautų po pirmojo kvietimo teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų, pirmajame etape buvo pripažintos nepriimtiniomis arba neatitinkančiomis reikalavimų⁹. 55 (24 proc.) projektai iš 232¹⁰ paraiškų, gautų po pirmojo kvietimo teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų, buvo pripažinti nepriimtinais arba neatitinkančiais reikalavimų, 2 projektai buvo atmesti (bandomieji pasiūlymai), todėl iš viso dėl dotacijų varžėsi 175 reikalavimus atitinkantys pasiūlymai (žr. Figure 2).

2 pav. Reikalavimus atitinkančių ir priimtinių pasiūlyimų skaičius pagal kvietimą teikti pasiūlymus

Projektai buvo atrinkami remiantis penkiais dotacijos skyrimo kriterijais, apibrėžtais deleguotajame reglamente ir kvietimo teikti pasiūlymus tekstuose (dotacijų skyrimo nedidelio masto projektams kriterijai buvo supaprastinti), t. y., atsižvelgiant į:

1. inovacijų lygį,
2. šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo vengimo veiksmingumą,
3. projekto išbaigtumą,
4. galimybes įgyvendinti plačiau ir
5. išlaidų veiksmingumą.

Apskritai, projektai, pateikti po pirmojo kvietimo teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų, surinko daugiau balų pagal dotacijų skyrimo kriterijus, nei pasiūlymai dėl nedidelio masto projektų, ir konkurencija tarp tų projektų buvo didesnė (žr. Figure 3). Vykdamas kvietimą teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų, kurį sudarė du vertinimo etapai, 70 geriausiai įvertintų, reikalavimus atitinkančių pasiūlymų po pirmojo etapo buvo pakviesti į

⁸ [Policy innovation-fund best practice en 0.pdf \(europa.eu\)](#).

⁹ Pagal deleguotojo reglamento nuostatas didelio masto kvietimus teikti pasiūlymus galima vykdyti vienu ar dviem etapais, o nedidelio masto kvietimai teikti pasiūlymus vykdomi vienu etapu. Pirmasis kvietimas teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų vyko dviem etapais.

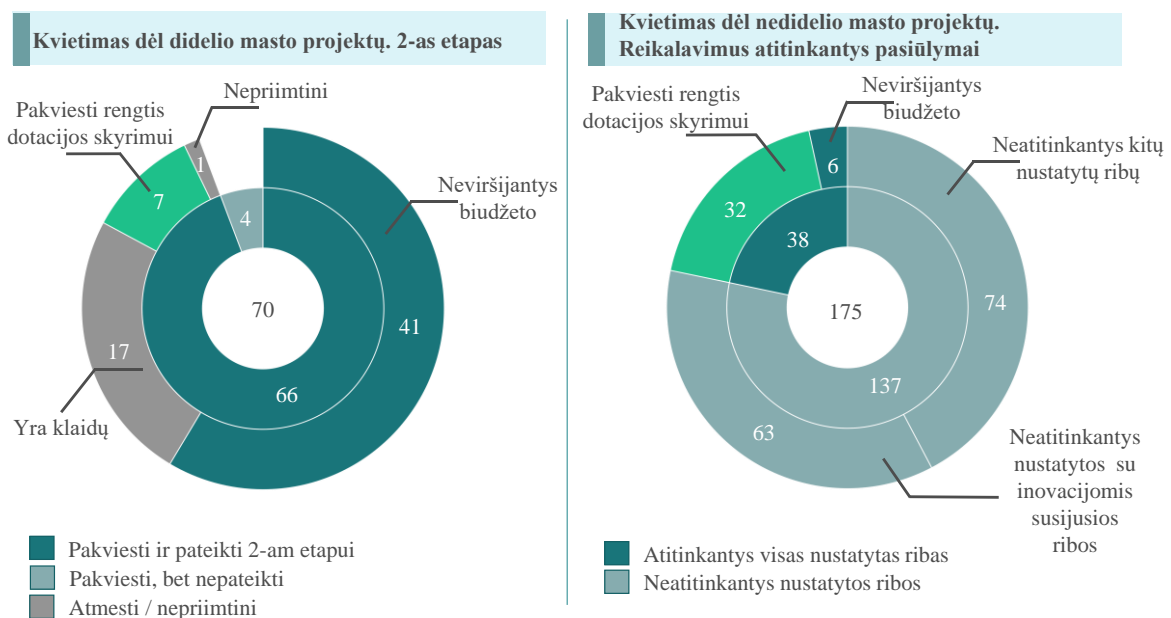
¹⁰ 232 pirminės paraiškos, iš kurių 2 buvo atmestos prieš vertinimą.

antrąjį etapą. Iš tų 70 pakviestų pasiūlymų antrame etape pateikti 66 pasiūlymai. Galiausiai, septyni projektai buvo pakviesti rengtis dotacijos skyrimui, o 41 aukštais balais įvertinto projekto (t. y. jie atitiko minimalią ribą pagal visus dotacijos skyrimo kriterijus) nebuvo galima finansuoti dėl nepakankamo kvietimo teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų biudžeto.

Iš 175 vertintų pasiūlymų, kurie buvo pateikti pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų, 137 neatitiko visų dotacijos skyrimo ribų. Buvo tik 6 pasiūlymai, kurie viršijo visas nustatytas ribas, bet negalėjo būti finansuojami dėl nepakankamo biudžeto, o 32 projektai buvo pakviesti rengtis dotacijos skyrimui. Galiausiai dotacijos buvo skirtos 30 projektų, o du projektai buvo atsiimti.

Atlikus vertinimą pagal dotacijos skyrimo kriterijus nustatyta didelių vidutinio balų skaičiaus pasiskirstymo skirtumų tarp šių dviejų kvietimų teikti pasiūlymus. Pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų buvo pateikta daugiau pasiūlymų, kurių vertinimas balais buvo aukštesnis už visas nustatytas ribas, todėl konkurencija dėl finansavimo buvo didesnė (aukštesnį už nustatytas ribas vertinimą gavo 41 pasiūlymas, o dotacijos skirtos septyniems projektams), o pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų buvo pateikti tik 38 pasiūlymai, kurių vertinimas balais buvo aukštesnis už nustatytas dotacijos skyrimo ribas, ir dotacijos buvo skirtos 32 projektams. Tačiau pasiūlymai, kuriems buvo paskirta dotacija pagal kvietimą teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų, buvo įvertinti palyginti didesniais balais nei tie, kuriems paskirta dotacija pagal kvietimą teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų.

3 pav. Konkurencijos tarp pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl didelio ir nedidelio masto projektų pateiktų pasiūlymų lygis. Galutiniai vertinimo rezultatai

Komisija toliau stengiasi padėti įmonėms, teikiančioms paraiškas dėl finansavimo iš Fondo lėšų, rengdama po kelis internetinius seminarus dėl kiekvieno kvietimo teikti pasiūlymus, rekomendacinius dokumentus ir geriausios patirties ataskaitas, taip pat tokias novatoriškas

priemonės, kaip antrajam kvietimui teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų parengtas savikontrolės klausimynas.

Dėl labai didelio pagal abu kvietimus teikti pasiūlymus pateiktų paraiškų skaičiaus ir smarkiai viršyto biudžeto buvo numatyta didelė konkurencija dėl finansavimo, todėl dotacijos buvo skirtos tik keliems projektams, o daugelis projektų, atitikusių visas nustatytas ribas, negavo paramos, ypač pagal kvietimą teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų. Tai rodo, kad įmonės yra labai suinteresuotos Fondu, todėl Komisija 50 proc. padidino antrojo kvietimo teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų apimtį, taip pat supaprastino paraiškų dėl pirmame kvietimo etape atrinktų projektų pateikimo procedūrą, iš dalies pakeisdama deleguotąjį reglamentą, kad būtų galima iš karto pateikti paraišką dėl abiejų etapų.

2.3. Prašomų dotacijų ir turimo biudžeto palyginimas

Projektams, dėl kurių buvo pateiktos paraiškos pagal abu kvietimus, bet ypač pagal kvietimą teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų, reikėjo už atitinkamiems kvietimams skirtas sumas daug didesnio finansavimo. Todėl Komisija, naudodamasi 20 proc. lankstumo priemone pagal Finansavimo sprendimą, maksimaliai padidino šių kvietimų teikti pasiūlymus biudžetus. Projektams, pateiktiems pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų, prašyta iš viso 21,7 mlrd. EUR, o tai gerokai viršijo turimą 1 mlrd. EUR biudžetą. Suma, kurios prašyta pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų, šiek tiek mažiau viršijo biudžetą – prašyta 12,1 mlrd. EUR, t. y. 10 kartų daugiau už turimą biudžetą. Siekdama spręsti viršyto biudžeto problemą, Komisija maksimaliai padidino kvietimų teikti pasiūlymus biudžetus, naudodamasi 20 proc. lankstumo priemone pagal Finansavimo sprendimą, ir skyrė 1 145 586 747 EUR dotacijų pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų ir 109 163 733 EUR dotacijų pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų.

2.4. Inovacijų fondo projektų indėlis siekiant neutralizuoti ES ekonomikos poveikį klimatui

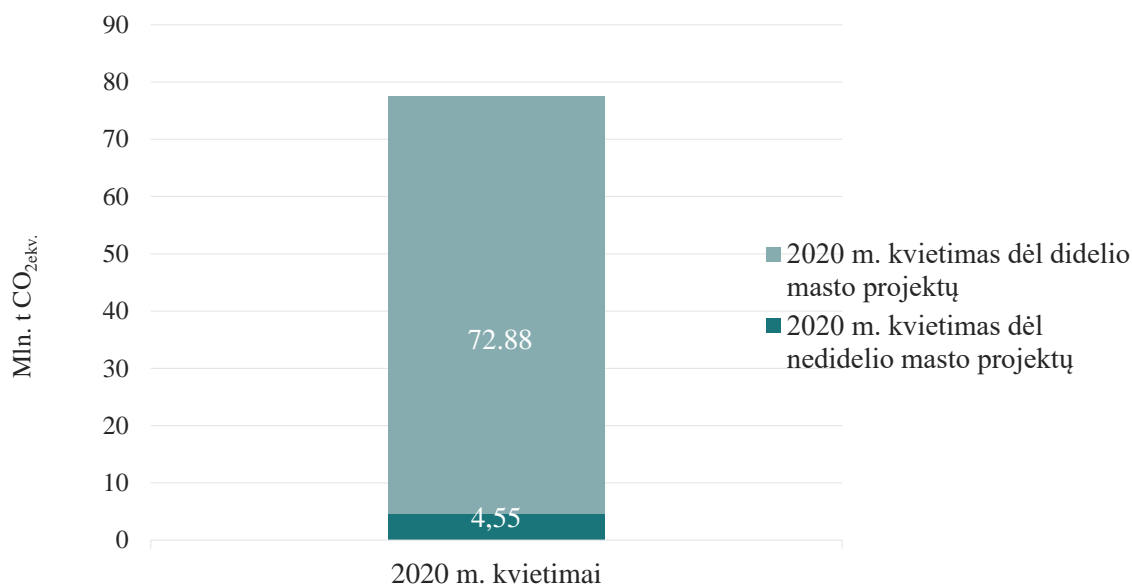
2.4.1. Išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas

Pagal pirmuosius du Inovacijų fondo kvietimus teikti pasiūlymus remiami projektai, kuriuos įgyvendinus galima labai sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir prisidėti prie ES ekonomikos poveikio klimatui neutralizavimo.

Nustatyta, kad vykdant projektus, kuriems buvo skirtos dotacijos pirmajame Inovacijų fondo kvietimų teikti pasiūlymus etape, per pirmuosius 10 metų ŠESD kiekis sumažėjo 77,4 mln. t CO₂ ekv. Pirmų išmetamųjų teršalų kiekio mažėjimo rezultatų galima tikėtis nuo 2023 m., pradėjus vykdyti pirmuosius projektus, kuriems buvo skirtos dotacijos.

4 pav. Numatomas absoliutusias ŠESD kiekis, kuris nebus išmestas į aplinką per dešimt projektų, kuriems buvo skirtos dotacijos, vykdymo metų

Absoliutusias numatomas neišmesti ŠESD kiekis

2.4.2. Labai novatoriški projektai, kuriuos galima įgyvendinti daug plačiau

Pagal pirmuosius du Inovacijų fondo kvietimus teikti pasiūlymus remiami labai novatoriški projektai, kurie palengvins visos pramonės ekosistemos perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. Tam, kad būtų svarstoma galimybė finansuoti tam tikrą projektą, turi būti numatoma jį įgyvendinant daugiau nei laipsniškai įdiegti atitinkamas inovacijas, atsižvelgiant į esamą padėtį ES, bet dažniau tokie projektai įvertinami kaip labai svarbios arba proveržio inovacijos. Projektus, kuriems skirta dotacija, galima įgyvendinti daug plačiau – jais galima paskatinti dar labiau sumažinti ŠESD kiekį, perkelti atitinkamas technologijas arba jų taikymą į kitas vietas ir sektorius, be to, vykdant tokius projektus, bendradarbiaujai įvairūs regionų ir Europos ekonomikos subjektai.

Pirmasis kvietimas teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų

Projektai, kurie buvo vertinami pirmajame pirmojo kvietimo teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų etape, labai skyrėsi vienas nuo kito technologiniais įgyvendinimo būdais ir novatoriškais švariomis technologijomis grindžiamais sprendimais¹¹. Šiuo atžvilgiu projektai

¹¹ [Statistics of the proposals received for the first large-scale call of the Innovation Fund in October 2020.docx \(europa.eu\)](#)

buvo labai įvairūs ir antrame šio kvietimo teikti pasiūlymus etape, taip pat lyginant septynis projektus, kuriems buvo skirtos dotacijos.

Septyniais projektais¹², kurie buvo atrinkti pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų, sprendžiamos problemos įvairiuose – plieno, cheminių medžiagų (amoniako, metanolio, etileno oksido), vandenilio (žaliojo ir mėlynojo), fotovoltinių elementų gamybos, betono gamybos naudojant CCU technologiją, elektros, šilumos ir vėsumos tiekimo technologijų – sektoriuose. Projektai, kuriems skirtos dotacijos, lems esminius pokyčius ir jais bus skatinama mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro su jais susijusiuose sektoriuose, valstybėse narėse ir regionuose.

Technologijos, kurias numatoma taikyti, yra itin pažangios ir pirmos tokio masto, kuriuo jas siūloma įgyvendinti, be to, jas galima daug plačiau taikyti įvairiuose sektoriuose ir visoje ekonomikoje:

- naudojant vandenilį iš atsinaujinančiųjų išteklių 1,2 mln. tonų tiesiogiai redukuoto plieno per metus (25 proc. Švedijos plieno gamybos apimties) pagaminantis įrenginys (projektas „HYBRIT Demonstration“);
- 500 MW elektrolizeris (projektas „HYBRIT Demonstration“) ir 50 MW elektrolizeris (projektas SHARC);
- dvipusių įvairialytės sandūros fotovoltinių elementų (B-HJT) 3 GW gamykla (projektas TANGO);
- CO₂ surinkimas cemente (projektas „K6“), garinis metano riformingas, amoniako ir etileno oksido gamyba (projektas „Kairos@C“), naftos perdirbimo gamyklų parengimas anglies dioksido surinkimui ir naudojimui (projektas „SHARC“);
- pirmas tokio pobūdžio laivas CO₂ transportuoti („Kairos@C“);
- 4 geologiniam saugojimui įvairiose Šiaurės jūros vietovėse skirti CO₂ tiekimo projektai („Kairos@C“, „BECCS@STHLM“, „SHARC“, „K6“);
- kietųjų komunalinių atliekų pavertimas metanolio užuot vykdytą energijos gavybą iš jų deginant (projektas ECOPLANTA);
- grynojo anglies dioksido absorbavimas (projektas „BECCS@STHLM“).

Pagrindinės projektų įgyvendinimo vietos yra Belgijoje, Italijoje, Švedijoje (2), Prancūzijoje, Ispanijoje ir Suomijoje, tačiau transportuojant ir saugojant CO₂ nepakeičiami partneriai bus Nyderlandai ir Norvegija.

Iš tvirtos projektų bazės, kurią sudaro beveik 300 paraiškų, pateiktų pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų, matyti, kad yra labai daug įvairių technologinių įgyvendinimo būdų, kuriuos taikant daugelyje sektorių gali būti pereita prie žaliosios ekonomikos.

Daug energijos suvartojančių pramonės sektorių kategorijoje nustatyti trys pagrindiniai technologiniai įgyvendinimo būdai, t. y. i) vandenilio technologijomis, ii) anglies dioksido surinkimo, naudojimo ir (arba) saugojimo technologijomis ir iii) biologiniais technologiniais sprendimais grindžiami įgyvendinimo būdai, o keliuose projektuose taikomi daugiau kaip vienas iš šių pagrindinių įgyvendinimo būdų ir jie derinami su kitais technologiniais

¹² [policy_funding_innovation-fund_large-scale_successful_projects_en.pdf \(europa.eu\)](#)

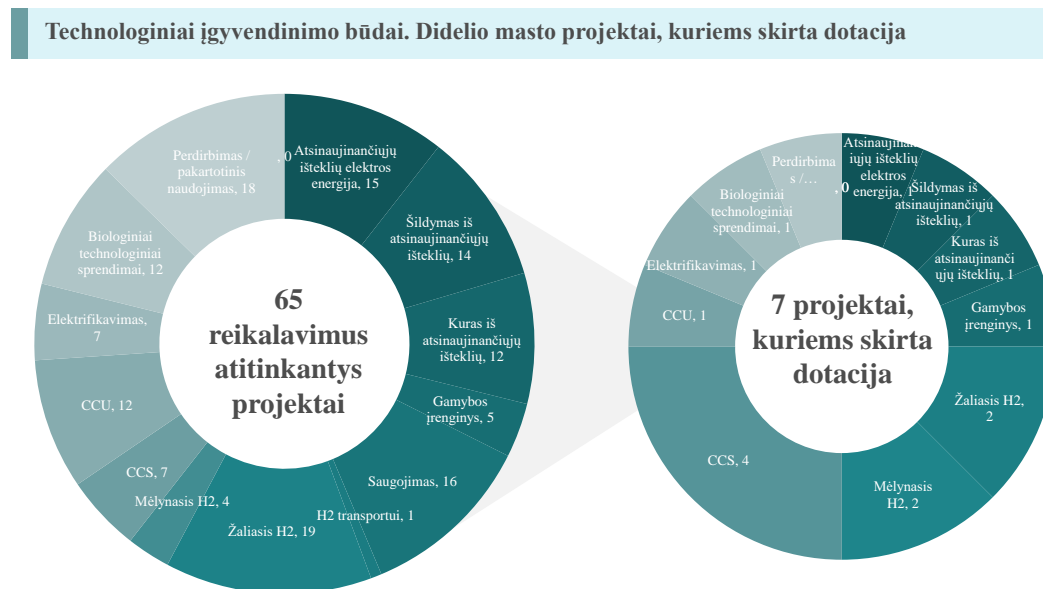
sprendimais. Kiti dažnai pasitelkiami technologiniai įgyvendinimo būdai – perdirbimas (pvz., metalo laužo, plastiko), pirolizė, dujinimas ir elektrifikavimas. Į daugelį (7 proc.) daug energijos suvartojančių pramonės sektorių kategorijos pasiūlymų buvo įtrauktas integruotas vandenilio paskirstymas ir naudojimas įvairioms transporto rūšims (pvz., sunkiosioms transporto priemonėms, autobusams, transporto priemonėms su kuro elementais, vandenilinėms transporto priemonėms, laivams). Maždaug penktadalis visų pasiūlymų yra susiję su įvairiomis biomasės žaliavomis, daugiausia atliekomis ir liekanomis.

Daugumoje anglies dioksido surinkimo, naudojimo ir saugojimo (toliau – CCUS) technologijų kategorijos pasiūlymų daugiausia dėmesio skiriama vienai CCUS vertės grandinės daliai, o CO₂ surenkamas iš įvairių šaltinių (biologinio perdirbimo įmonių, juodųjų ir spalvotųjų metalų gamybos, cemento ir kalkių, naftos perdirbimo gamyklų, cheminių medžiagų, bioterminių ir geoterminių kogeneracinių jėgainių, energijos iš atliekų arba aplinkos oro) ir naudojamas įvairiems produktams (elektros energijai ir šilumai, vandeniliui, metanoliui, aviaciniams degalams, metanui, statybinėms medžiagoms, kitoms cheminėms medžiagoms ir kitam kurui) gaminti.

Atsinaujinančiųjų energijos išteklių kategorijoje galima rasti visų pagrindinių rūšių technologijas: sausumos ir jūros vėjo elektrines, plūduriuojančius ir antžeminius pamatus, saulės energijos koncentravimą, fotovoltines technologijas, fotovoltinių elementų ir modulių gamybos įrenginius, potvynių, bangų, druskingumo gradientų ir hidroelektrinių energiją, giluminę geoterminę energiją. Daugelyje su atsinaujinančiųjų išteklių energija susijusių pasiūlymų derinamos įvairios atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijos, pavyzdžiui, saulės energijos koncentravimas ir fotovoltinė technologija, saulės energijos koncentravimas ir biomasė, vėjo energija ir fotovoltinė technologija. Neretai kintamų atsinaujinančiųjų išteklių energijos ištekliai derinami su baterinėmis energijos kaupimo ar šiluminės energijos kaupimo sistemomis arba su vandenilio gamyba.

Daugelio energijos kaupimo kategorijos pasiūlymų tikslas – rasti technologinius sprendimus einamosios paros elektros energijos kaupimui įgyvendinti, o kiti pasiūlymai apima kitų rūšių energijos kaupimo technologijas, pvz., baterinio kaupimo, suslėgto ir skystojo oro kaupimo, šiluminės energijos kaupimo, vandenilio saugojimo ir hidroakumuliacines technologijas. Kai kurie pasiūlymai apima paklausos valdymo priemones – juose taikomos išmaniųjų elektros tinklų arba virtualių elektrinių sprendimais grindžiamos technologijos, o kiti pasiūlymai yra susiję su baterijų gamybos įrenginiais.

5 pav. Pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų pateiktų pasiūlymų technologiniai įgyvendinimo sprendimai. Paraiškos, kurias pakviesta pateikti antrame etape, ir projektai, kuriems skirtos dotacijos¹³

Pirmasis kvietimas teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų

Pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų dotacijos¹⁴ buvo skirtos 30-iai projektų, ir toliau pateikiamos pagrindinės kai kurių iš tų projektų savybės:

- pirmųjų tokio pobūdžio technologijų diegimas naujuose sektoriuose, pvz., projekto tikslas – sukurti pirmą mobiliąją šiluminės energijos bateriją, per metus regeneruojant 6 GWh šilumos iš pramoninių atliekų, kad būtų galima tiekti energiją ten, kur nėra centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo infrastruktūros (projektas WH), arba pastatyti ir eksploatuoti vieną iš pirmųjų pasaulyje vėjo energijos modulyną ore, galintį pagaminti 1,2 MW atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos (projektas NAWEP);
- pirmųjų tokio pobūdžio technologijų taikymas esamiems pramoniniams procesams, pvz., projekto tikslas – iš alyvų atliekų regeneruoti aukštos kokybės naftą ir taip padėti išvengti poreikio išgauti pirminę naftą (projektas SKFOAAS) arba įdiegti proveržio technologiją biometano regeneravimo apimčiai didinti, pagerinant metano kokybę, kad jis atitiktų tinklo reikalavimus, naudojant esamas sąvartynų dujas (projektas W4W);
- naujo esamų technologijų derinio įdiegimas, pvz., projekto tikslas – gaminti mažo anglies dioksido kiekio užpildus, derinant naftos perdirbimo gamyklos, atliekų apdorojimo įmonės ir statybinių medžiagų gamintojo veiklą (projektas AGGREGACO2), arba pertvarkyti jūrų uostą į pirmąjį Europoje uostą, galintį veikti neprijungus prie elektros tinklo, remiantis savarankiška energetikos bendruomene, kuri per metus sunaudotų 6 300 MWh atsinaujinančiųjų išteklių energijos (projektas GREENMOTRIL), arba sujungus vėjo elektrinių ore, saulės fotovoltinę ir energijos

¹³ [policy_innovation-fund_lsc_statistics_en_0.pdf \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eip/policy_innovation-fund_lsc_statistics_en_0.pdf)

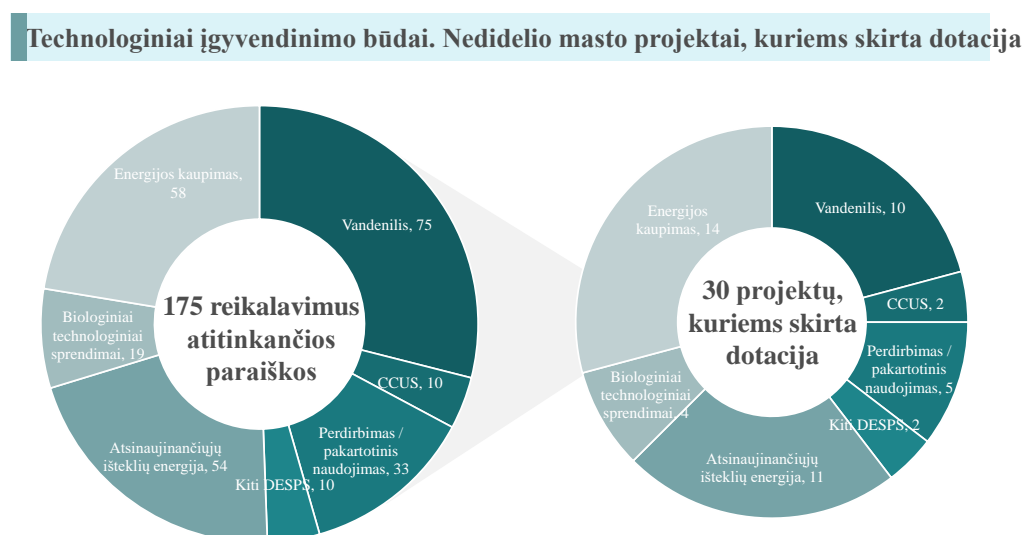
¹⁴ [Nedidelio masto projektai \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eip/policy_innovation-fund_lsc_statistics_en_0.pdf)

kaupimo *redox* tipo srautinėse baterijose technologijas, tiekti 73 proc. bazinės apkrovos sudarantį suvartojamos energijos kiekį, reikalingą dujų saugykloje (projektas AQUILON);

- esamų technologijų pakeitimas kitomis technologijomis, pvz., projekto tikslas – įdiegti novatorišką modernizavimo technologinį sprendimą, kad iškastinį kurą būtų galima pakeisti biomasės kuru plaušienos gamyklos kalkių degimo krosnyje (projektas LK2BM).

Projektuose, kurių paraiškos pateiktos pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų, taip pat numatyti labai įvairūs technologiniai įgyvendinimo būdai mažesniuose sektoriuose ir novatoriški technologiniai sprendimai naujuose sektoriuose ir rinkose. 30-ies projektų, dėl kurių buvo pasirašyti dotacijos susitarimai, technologinius įgyvendinimo būdus galima pergrupuoti į septynis platesnės apimties technologinius įgyvendinimo būdus, ir dauguma projektų yra susiję su energijos kaupimu, atsinaujinančiųjų išteklių energija ir vandeniliu.

6 pav. Pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų pateiktų pasiūlymų technologiniai įgyvendinimo būdai (projektai, kuriems skirtos dotacijos)

2.4.3. Išbaigti projektai

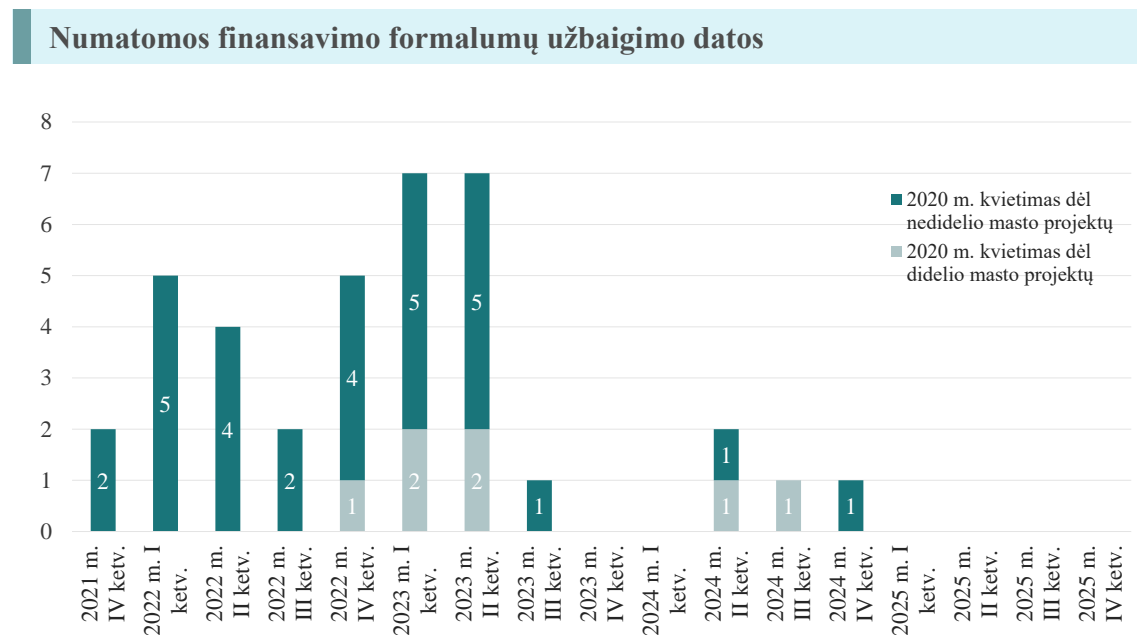
Pagal pirmuosius du Inovacijų fondo kvietimus teikti pasiūlymus remiami, atsižvelgiant į finansinius ir verslo aspektus, pakankamai išbaigti projektai.

Kadangi vienas iš Inovacijų fondo tikslų – remti švariomis technologijomis grindžiamus technologinius sprendimus, kuriuos galima sparčiai įdiegti, projektų finansavimo formalumai turi būti užbaigti¹⁵ per ne daugiau kaip ketverius metus nuo dotacijos susitarimo pasirašymo, t. y. ne vėliau kaip 2025–2026 m. pirmųjų dviejų kvietimų teikti pasiūlymus atveju. Toliau pateiktoje diagramoje parodyta, kad iš 37 projektų, kuriems buvo skirtos dotacijos, 20 (54 proc.) projektų finansavimo formalumus tikimasi užbaigti per vienus metus, 13 (35 proc.) projektų – per 2 metus ir 4 (11 proc.) projektų – per 3 metus. Nedidelio masto projektų

¹⁵ Įgyvendinant Inovacijų fondo veiklą, finansavimo formalumų užbaigimas apibrėžiamas taip: projekto plėtojimo ciklo momentas, kai pasirašyti visi projekto ir finansavimo susitarimai ir įvykdytos visos juose nustatytos būtinos sąlygos.

finansavimo formalumus numatoma užbaigti palyginti greičiau, o tai siejama su mažesnėmis jų sąnaudomis ir dažniausiai paprastesne jų finansine struktūra.

7 pav. Projektų, kurių finansavimo formalumus numatoma užbaigti atitinkamą ketvirtį, skaičius¹⁶

Be to, visus projektus, kuriems skirtos dotacijos pagal pirmuosius Inovacijų fondo kvietimus teikti pasiūlymus, numatoma pradėti įgyvendinti ne vėliau kaip 2026 m., o tai rodo, kad, vertinant atitinkamus veiklos aspektus, tie projektai yra pakankamai išbaigti. Daugumą (29 iš 37) projektų numatoma pradėti įgyvendinti ne vėliau kaip 2025 m. pirmąjį ketvirtį. Taip būtų užtikrinta, kad išmetamųjų teršalų kiekis būtų sumažintas dar iki šio dešimtmečio pabaigos.

2.4.4. Parama mažiau išbaigtų projektų vystymui

Vykdamas Inovacijų fondo veiklą, įgyvendinama speciali priemonė – parama projektų vystymui¹⁷, kuria siekiama didinti projektų išbaigtumą, padedant projektų rengėjams aukštos kokybės techninėmis ir finansinėmis konsultacijomis, kurias teikia Europos investicijų bankas (EIB) ir kurios yra pritaikytos atsižvelgiant į projektų poreikius. Parama projektų vystymui siekiama padėti išplėtoti visų pirma nedidelio masto projektus ir projektus, kuriuos numatoma įgyvendinti mažesnių pajamų valstybėse narėse, siekiant padėti užtikrinti geografinę Inovacijų fondo paramos paskirstymo pusiausvyrą. Parama projektų vystymui teikiama ir didelio, ir nedidelio masto projektams, ir ji gali padėti padidinti galimybes užbaigti jų finansavimo formalumus ir pradėti juos įgyvendinti. 2021 m. balandžio mėn. su

¹⁶ Duomenys grindžiami paraiškos formoje nurodyta informacija ir prireikus koreguojami, remiantis naujausia projekto koordinatorių pateikta informacija.

¹⁷ https://ec.europa.eu/clima/eu-action/funding-climate-action/innovation-fund/project-development-assistance_en

Europos investicijų banku pasirašytas ir jau įgyvendinamas susitarimas dėl įnašo dėl paramos projektų vystymui teikimo.

Pagal kiekvieną kvietimą teikti pasiūlymus iki 20 pasiūlymų, kuriems dotacija neskiriama, siūloma parama projekto vystymui – pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų 15-os pasiūlymų rengėjai buvo pakviesti¹⁸ pasinaudoti 4,4 mln. EUR vertės parama projektų vystymui, o pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų 10-iai projektų buvo skirta 1,7 mln. EUR vertės parama projektų vystymui.

Projektuose, kuriems skirta parama projekto vystymui, taip pat plėtojami labai įvairūs technologiniai įgyvendinimo būdai – pradedant žaliuoju vandeniliu ir sintetiniais aviaciniais degalais daug energijos suvartojančiuose pramonės sektoriuose ir baigiant energijos kaupimu. Tikimasi, kad paraiškos dėl šių projektų bus dar kartą pateiktos vykdant būsimus Inovacijų fondo kvietimus teikti pasiūlymus, taip prisidedant prie nuolatinės finansuotinių puikių projektų bazės kūrimo. Kalbant apie geografinę išsidėstymą pažymėtina, kad parama projektų vystymui taip pat padeda užtikrinti tolygų Inovacijų fondo remiamų projektų pasiskirstymą tarp valstybių narių.

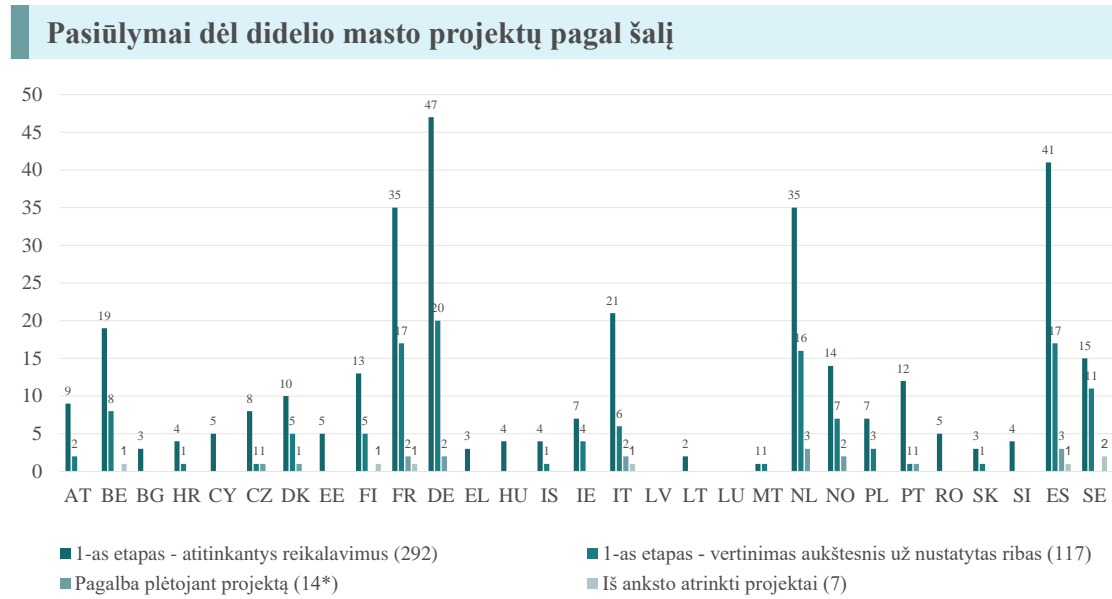
Vykdant būsimus kvietimus teikti pasiūlymus, bus dar labiau stengiamasi išnaudoti paramos projektų vystymui potencialą padėti tų šalių projektams, kurių subjektai nepakankamai aktyviai dalyvauja, taip pat mažesniems paraiškas teikiantiems subjektams.

2.4.5. Geografinė ir sektorių pusiausvyra

Vienas iš Inovacijų fondo tikslų – per fondo veikimo laikotarpį iki 2030 m. pasiekti geografinę ir sektorių pusiausvyrą. Kaip parodyta toliau, pagal du užbaigtus kvietimus teikti pasiūlymus gauta paraiškų iš beveik visų valstybių narių, projektai rengiami daugelyje valstybių narių, nors Rytų Europos šalių subjektai dalyvauja ne taip aktyviai. Pateikta daug tarpsektorinių ir tarpvalstybinių projektų, kurie suteikia daug galimybių sumažinti ištisų regionų ir sektorių priklausomybę nuo iškastinio kuro ne tik šalies viduje ar tik tam tikrame konkrečiame sektoriuje.

¹⁸ Paramos susitarimą su EIB dėl paramos projektų vystymui pasirašė 14-os pasiūlymų dėl didelio masto projektų autoriai, nes vieno projekto rengėjai pasitraukė iš šio proceso.

8 pav. Pirmasis kvietimas teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų. Pasiūlymai pagal šalį

* Iš pradžių 15, iš jų 1 projektas iškrito PPV etape

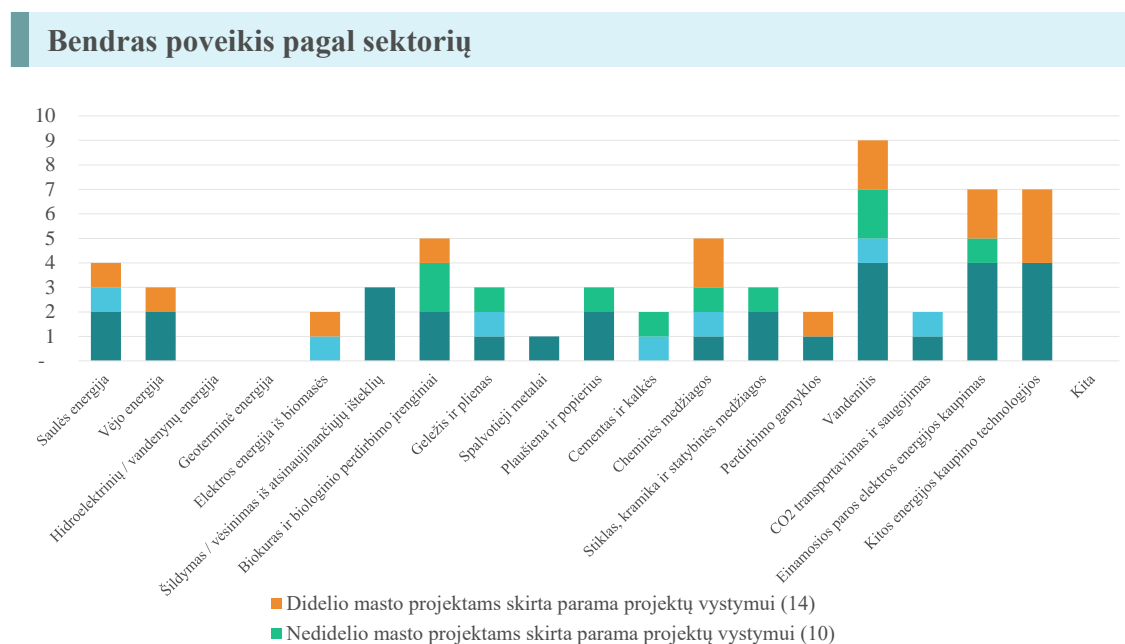
Pastaba. Kai kurie pasiūlymai susiję su projektais, kuriuos numatyta vykdyti daugiau kaip vienoje šalyje. Rezultatai pateikti atsižvelgiant į įgyvendinimo šalis, kurias pareiškėjai pasirinko C formoje ir kurios priteikus buvo pakoreguotos.

Įgyvendindama Fondo veiklą, Komisija sieks dar didesniu mastu pasiekti geografinę pusiausvyrą trimis konkrečiais būdais. Pirmia, nuolat vykdomi kvietimai teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų, kurių sąnaudos mažesnės nei 7,5 mln. EUR, gali labiau tikti mažesnių valstybių narių įmonėms, norinčioms investuoti į švarias technologijas mažesniu mastu. Antra, dideliems ir mažiems projektams Europos investicijų banko teikiama parama projektų vystymui gali padėti įmonėms geriau parengti paraiškas ir padidinti jų galimybes gauti Inovacijų fondo dotaciją. Trečia, Komisija sukūrė visose ES valstybėse narėse, taip pat Islandijoje ir Norvegijoje veikiančią Inovacijų fondo nacionalinių kontaktinių asmenų tinklą¹⁹; galimais pareiškėjams jie gali suteikti informacijos apie Fondą ir jo sąveiką su nacionalinėmis finansavimo priemonėmis bei kitomis ES programomis, kuriomis galima pasinaudoti kiekvienoje valstybėje narėje.

Pagal pirmuosius du kvietimus teikti pasiūlymus parama skirta projektams iš beveik visų sektorių. Projektų, dėl kurių buvo pateiktos paraiškos ir kuriems buvo skirtos dotacijos (kaip nurodyta 2.4.2 skirsnyje), technologiniai įgyvendinimo būdai parodo šių projektų bazės įvairovę ir patvirtina, kad Inovacijų fondas gali būti naudingas visiems sektoriams, kurie šiuo metu atitinka ir galbūt ateityje atitiks nustatytus reikalavimus. Pavyzdžiui, iš Inovacijų fondo jau skirta parama su vandens ir kelių transportu susijusiems projektams, ir iki 2030 m. iš jo lėšų gali būti remiama visos ES ekonomikos žalioji pertvarka, finansuojant švariomis technologijomis grindžiamus sprendimus, susijusius su įvairiais sektoriais, pradedant energijos gamyba ir baigiant daug energijos suvartojančiais pramonės sektoriais, transportu, pastatais ir žemės ūkiu. Toliau pateiktoje diagramoje pavaizduotas Inovacijų fondo poveikis pagal sektorių.

¹⁹ [Nacionaliniai kontaktiniai asmenys \(europa.eu\)](http://nacionaliniai.kontaktiniai.asmenys.europa.eu)

9 pav. Inovacijų fondo poveikis pagal sektorių

2.4.6. Atsižvelgiant į projektų poreikius pritaikyta finansinė parama

Inovacijų fondo parama pritaikyta atsižvelgiant į remiamų projektų rinkos poreikius ir rizikos profilį. Tai padeda pritraukti papildomus viešuosius ir privačiuosius išteklius.

Visas pradinis biudžetas (1 100 000 000 EUR), skirtas pirmiesiems dviem Inovacijų fondo kvietimams teikti pasiūlymus, buvo paskirstytas, o 20 proc. biudžeto lankstumo priemonė, kurią leista panaudoti pagal Finansavimo sprendimą²⁰, taip pat buvo panaudota siekiant išspręsti viršyto biudžeto klausimą.

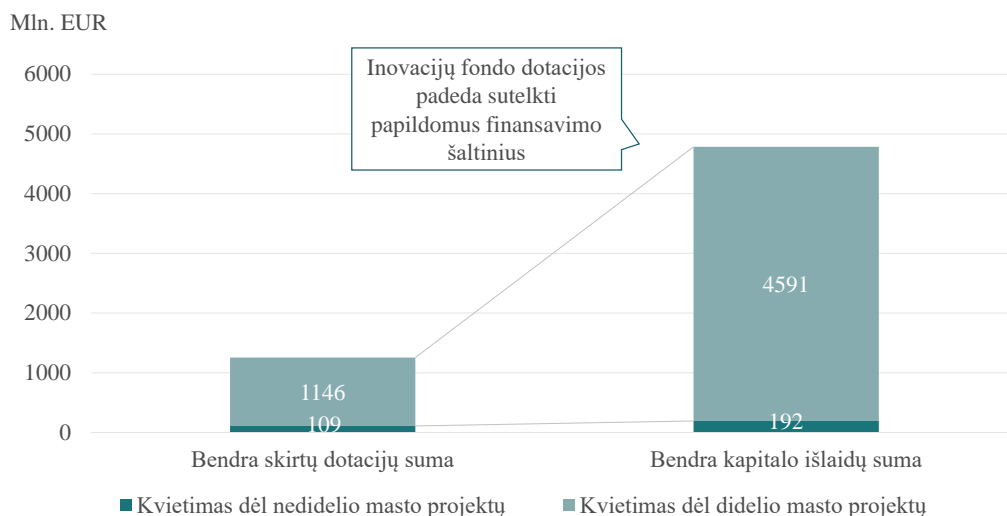
Visos numatomos kapitalo išlaidos (bendra kapitalo išlaidų suma), kurios apskaičiuotos ir nurodytos pareiškėjų paraiškose, naudojamos kaip pakaitinis bendros numatomų investicijų, sutelktų panaudojus Fondo dotaciją, sumos matas.

Bendra numatoma visų projektų, kuriems skirtos dotacijos pagal 2020 m. kvietimus teikti pasiūlymus, kapitalo išlaidų suma sudaro 4 783 136 117 EUR (91 proc. šios sumos pagal kvietimą teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų ir 9 proc. – pagal kvietimą teiktis pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų). Iš 12 diagramos matyti, kad Inovacijų fondo dotacijomis bus pritrauktos 4 kartus už jas didesnės investicijos.

²⁰ https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/innovfund/wp-call/wp_innovfund-2020_en.pdf

10 pav. Bendra skirtų dotacijų suma ir kapitalo išlaidos pagal pirmąjį Inovacijų fondo kvietimą teikti pasiūlymus

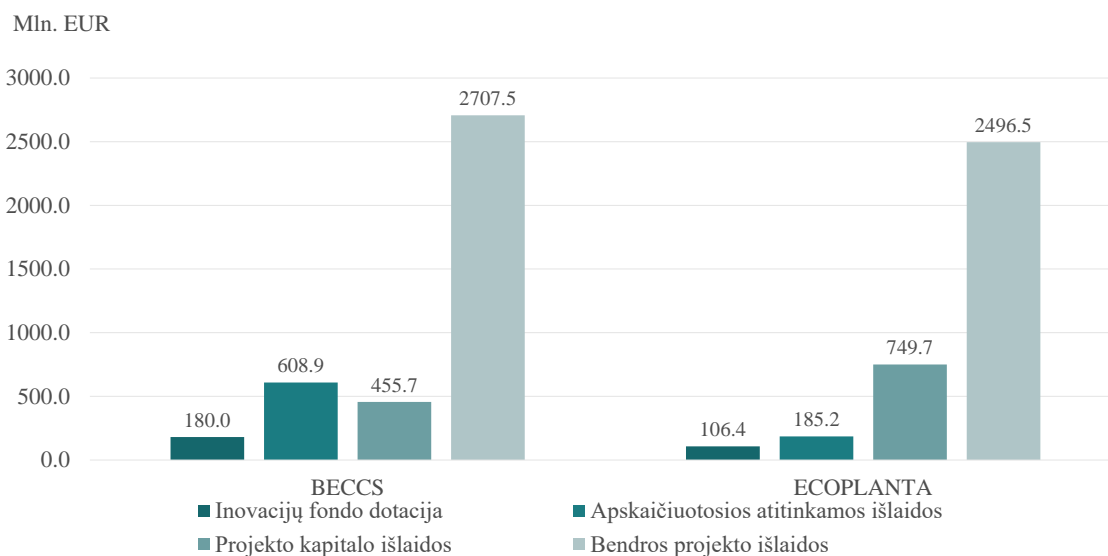
Bendra kapitalo išlaidų suma ir bendra skirtų dotacijų suma

Bendra numatoma projektų, kuriems skirtos dotacijos, kapitalo išlaidų suma gerokai viršija Inovacijų fondo skirtas dotacijas. Tai rodo, kad būtinos papildomos privačiojo ir viešojo sektorių investicijos į šiuos svariomis technologijomis grindžiamus sprendimus, kad įmonės turi ryžtingai ieškoti finansavimo savo novatoriškiems žalesiems technologiniams sprendimams ir kad Inovacijų fondo dotacijos turi teigiamą svėro poveikį.

11 pav. Pirmasis kvietimas teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų. Finansavimo pavyzdžiai

2020 m. kvietimas dėl didelio masto projektų. Finansavimo pavyzdžiai

2.5. Indėlis siekiant kitų ES politikos tikslų

2.5.1. Žiedinė ekonomika, energijos vartojimo efektyvumas ir atsinaujinančiųjų išteklių energija

Projektai, kuriems buvo skirtos dotacijos, duos kitos su aplinka susijusios naudos Europos ekonomikai įgyvendinant Europos žaliąjį kursą ir padės įgyvendinti ES strategijas, susijusias su vandeniliu, sektorių integracija ir žiedine ekonomika. Pavyzdžiui, projektai, kuriems buvo skirtos dotacijos:

- padės sparčiau diegti technologinius sprendimus, kuriais bus iš esmės sumažinta priklausomybė nuo iškastinio kuro, daug energijos suvartojančiuose pramonės sektoriuose, pvz., vandeniliu TRG²¹ technologijas plieno sektoriuje arba CCUS grindžiamus technologinius sprendimus cemento pramonėje;
- padės įdiegti technologinius sprendimus, kurie palengvintų atsinaujinančiųjų energijos išteklių integravimą į vieną sistemą, pvz., užtikrins galimybę tiekti atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją esant didžiausiai paklausai, pasitelkiant antrinio naudojimo automobilių baterijas;
- skatins sektorių susiejimą ir netiesioginį elektrifikavimą gaminant žaliąjį vandenilį sunkiai elektrifikuojamuose sektoriuose;
- padės taikyti žiedinės ekonomikos ir energijos vartojimo efektyvumo principus įvairiais lygmenimis, pvz., perdirbant medžiagų liekanas ir naudojant šilumą, kuri priešingu atveju būtų prarasta, taip pat stiprins įvairių pramonės sektorių bendradarbiavimą; padės pakeisti iškastinį kurą kitos rūšies kuru ir įdiegti papildomus pajėgumus užtikrinančias novatoriškas atsinaujinančiųjų energijos išteklių technologijas, pavyzdžiui, vėjo energijos, saulės energijos ir geoterminių elektrinių technologijas.

2.5.2. Teigiamas išorinis poveikis kitiems sektoriams

Nors vienas iš Inovacijų fondo tikslų yra padėti sumažinti energetikos ir pramonės sektorių priklausomybę nuo iškastinio kuro gaminant ir naudojant atsinaujinančiuosius energijos nešiklius, įskaitant vandenilį ir sintetinius degalus, iš Inovacijų fondo lėšų buvo remiami įvairūs projektai, įgyvendinami tuose sektoriuose, kuriems ATLPS šiuo metu netaikoma, pvz., jūrų, kelių ir geležinkelių transporto bei žemės ūkio sektoriuose, t. y. skirta parama:

- naujų sektorių ir (arba) rinkų plėtrai remti, pvz., nulinės taršos transporto priemonėms skirto vandenilio gamybai (projektai H2 VALCAMONICA ir „ZE PAK green H2“) arba plastikų, kuriems gaminti naudojamas iškastinis kuras, pakeitimui kitomis medžiagomis (projektas „TLP Production“);
- jūrų transporto priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui gaminant mažo anglies dioksido pėdsako suskystintas gamtines biodujas, kuriomis būtų galima pakeisti įprastinį jūrinį kurą (projektas „FirstBio2Shipping“). Kiti trys susiję projektai remiami teikiant paramą projektų vystymui: krovinių transporto laive stūmike akumuliatorius sujungtas su kuro elementu (projektas „HyPush“); didelis kruizinis laivas, kuriame naudojama novatoriška vėjovaros technologija, (projektas WAVE) ir nulinės taršos

²¹ Vandeniliu tiesiogiai redukuota geležis.

laivas, varomas didelės kuro elementų sistemos, kuriame bus naudojamas tik žaliasis vandenilis iš atsinaujinančiųjų išteklių (projektas HYDROGEN EU-ROPAX);

- žemės ūkiui skirtų integruotų didelės galios fotovoltinių drėkinimo sistemų, kurioms nereikia atsarginių akumuliatorių ir kurios labai sumažina riziką, susijusią su vandens paskirstymo infrastruktūros vientisumu, sukūrimui (projektas „CO2-FrAMed“);
- transporto infrastruktūros išmetamo teršalų kiekio mažinimui – jūrų uoste (projektas GREENMOTRIL) ir oro uoste (projektas PIONEER) bus maksimaliai padidintas atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimas.

2.5.3. Socialinė ir ekonominė nauda

Projektai, kuriems buvo skirtos dotacijos, taip pat duos socialinės ir ekonominės naudos, pvz., greičiau augs nauji sektoriai (pvz., žaliojo vandenilio gamyba), pereinant prie žaliosios ekonomikos bus sukurta kokybiškų darbo vietų, bus remiama vietos ekonomika ir įvairių pramonės sektorių bendradarbiavimas siekiant skatinti inovacijas ir tvarumą. Be to, šie projektai duos konkrečios ekonominės naudos, pvz., juos įgyvendinus sumažės naujų technologijų ir produktų kainos, bus sukurta naujų rinkų. Inovacijų fondas taip pat gali padėti spręsti su teisinga žaliaja pertvarka susijusius socialinius ir darbo rinkų klausimus.

2.5.4. Sąveika su kitomis finansavimo priemonėmis

Vienas iš Inovacijų fondo tikslų – užtikrinti sinergiją su kitomis paramos investicijoms priemonėmis, pvz., programa „InvestEU“ arba Europos investicijų banko skolinimo programomis, taip pat kitomis atitinkamomis ES finansavimo programomis, pvz., programa „Europos horizontas“ arba Europos infrastruktūros tinklų priemone.

PROGRAMA „INVESTEU“

Kadangi papildomų viešųjų ir privačiųjų išteklių pritraukimas yra vienas iš esminių Fondo tikslų, svarbu užtikrinti sąveiką su programa „InvestEU“ – pavyzdine ES priemone investicijoms (paskolomis ir kitų rūšių parama), kurios būtinos ekonomikos gaivinimui, aplinkos atžvilgiu tvariam augimui, užimtumui ir teisingai pertvarkai remti. Finansavimą pagal programą „InvestEU“ kartu su Inovacijų fondo finansavimu galima skirti konkrečiam projektui. Be to, pagal programą „InvestEU“ Europos investicijų bankas įgyvendina vadinamąjį žaliosios pertvarkos teminį produktą²². Šis žaliosios pertvarkos produktas bus naudojamas didelės rizikos projektams, turintiems didelę politinę pridėtinę vertę ir atitinkantiems tvarios infrastruktūros ir mokslinių tyrimų, inovacijų ir skaitmenizacijos politikos linijas. Šiam produktui bus skiriamas papildomas finansavimas iš Inovacijų fondo²³, siekiant toliau remti projektus, kurių tikslas – iš esmės sumažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro energetikos ir pramonės sektoriuose.

²² EIB, Programos „Thematic Impact Finance“ aktualumas Inovacijų fondo reikalavimus atitinkantiems projektams (2021 m. liepos 6 d. pranešimas 8-ajame IFEG posėdyje). Paskelbta adresu https://ec.europa.eu/clima/system/files/2021-07/20210706_ifeg_4_en.pdf.

²³ 2021 m. spalio 19 d. [Komisijos sprendimas C\(2021\) 7404](#) dėl su Inovacijų fondu susijusios veiklos, kuris laikomas 2021 m. finansavimo sprendimu ir sprendimu, kuriuo paskelbiami antrieji kvietimai teikti pasiūlymus, ir jo [priedas](#).

ES ir „Breakthrough Energy Catalyst“ partnerystė padės stiprinti teminio žaliosios pertvarkos produkto poveikį. Ši partnerystė suvienijo Europos Komisiją, Europos investicijų banką ir [„Breakthrough Energy Catalyst“](#)²⁴. Šių šalių susitarimo memorandumas pasirašytas Glazge vykusioje JT klimato kaitos konferencijoje (COP26). Plėtojant šią partnerystę siekiama sutelkti iki 820 mln. EUR (1 mlrd. USD) novatoriškiems projektams, kurie bus įgyvendinami ES 2022–2027 m.

Sausio mėn. „Breakthrough Energy Catalyst Europe“ paskelbė prašymą teikti pasiūlymus²⁵ dėl didelio masto projektų. Kvietime teikti pasiūlymus daugiausia dėmesio skiriama švariojo vandenilio, tvarių aviacinių degalų, tiesioginio anglies dioksido surinkimo iš oro ir saugojimo, taip pat ilgalaikio energijos kaupimo sritims. ES finansavimas šiai partnerystei skiriamas pagal programą [„Europos horizontas“](#)²⁶ (kaip dotacijos, kurių derinys bus skiriamas tam tikriems veiksams finansuoti) ir iš [Inovacijų fondo \(kaip papildoma ES garantija EIB skolinimo rizikai sumažinti\)](#), valdomo pagal programos [„InvestEU“ teminį žaliosios pertvarkos produktą](#). Lėšas „Breakthrough Energy Catalyst“ finansavimui (dotacijų ir nuosavo kapitalo finansavimo forma) skiria filantropai ir įmonės. Europos investicijų bankas ir „Breakthrough Energy Catalyst“ šiems projektams skirs vienodas finansavimo sumas.

VYKDANT PROJEKTUS, KURIEMS BUVO SKIRTOS DOTACIJOS, PASIEKTOS SINERGIJOS PAVYZDŽIAI

Veiksminga ir veiklos sinergija su kitomis Sąjungos programomis, visų pirma siekiant skatinti spartesnę mokslinių tyrimų ir inovacijų rezultatų sklaidą ir taikymą, taip pat užtikrinti galimybę siekti bendrų tikslų ir rasti bendras veiklos sritis, įtvirtinta įvairių Sąjungos programų tiksluose.

Keli projektai, kuriems buvo skirtos dotacijos pirmą kartą paskelbus Inovacijų fondo kvietimus teikti pasiūlymus, jau parodė, kad esama stiprios šio fondo ir kitų ES bei nacionalinių finansavimo mechanizmų sąveikos:

- šeši projektai įgyvendinami remiantis anksčiau atlikti darbu, kuris buvo remiamas pagal programą „Horizontas“ ir Septintąją bendrąją programą, kurios buvo vykdomos prieš programą „Europos horizontas“ (projektai „CarBatteryReFactory“, „CO2-FrAMed“, „GtF“, „Silverstone“, „TLP“ ir „TANGO“);
- trims projektams taip pat buvo skirta parama pagal kitas ES priemones, pvz., programą „NER300“, programą LIFE ir EITP kvietimą teikti pasiūlymus transporto srityje (projektai „CCGeo“, „FirstBio2Shipping“ ir „HELEXIO line“).

²⁴ <https://www.breakthroughenergy.org/scaling-innovation/catalyst>

²⁵ [ES ir „Breakthrough Energy Catalyst“ partnerystė. Paskelbtas prašymas teikti pasiūlymus dėl novatoriškų žaliųjų technologijų projektų | Europos Komisija \(europa.eu\)](#).

²⁶ 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/695, kuriuo nustatoma programa „Europos horizontas“, IV priedo 15 straipsnyje įtvirtintos nuostatos dėl Inovacijų fondo ir programos „Europos horizontas“ sinergijos, o 2021 m. gegužės 10 d. Tarybos sprendimo (ES) 2021/764 dėl specialiosios programos, kuria įgyvendinama programa „Europos horizontas“, 5.1 skirsnyje nurodyta, kad būtina užtikrinti Inovacijų fondo ir programos „Europos horizontas“ 5 veiksmų grupės papildomumą.

Be to, penkiems iš septynių didelio masto projektų, kuriems buvo skirtos dotacijos, jau skirta arba numatoma skirti finansinę paramą iš nacionalinių arba regioninių valdžios institucijų (projektai „Kairos-at-C“, „BECCS Sthlm“, K6, „HYBRIT demonstration“ ir „SHARC“). Finansinė parama gali būti laikoma valstybės pagalba, apibrėžta SESV 107 straipsnyje. Komisija turi išimtinę kompetenciją vertinti valstybės pagalbos priemonių suderinamumą su vidaus rinka, o valstybės narės turi pranešti apie bet kokią tokią pagalbą pagal SESV 108 straipsnį.

2.5.5. Dalijimasis žiniomis apie švariomis technologijomis grindžiamus sprendimus

Siekdamas užtikrinti švarių technologijų sąnaudų mažėjimą ir spartesnę jų komercializaciją visoje Europoje, Inovacijų fondas remia dalijimąsi žiniomis apie švariomis technologijomis grindžiamus technologinius sprendimus tarp subjektų, įgyvendinančių projektus, ir suinteresuotųjų subjektų.

Pagal deleguotąjį reglamentą reikalaujama, kad dotacijos susitarimuose būtų nustatyta sąlyga, kad dotacijos gavėjas privalo dalytis žiniomis. Paraiškos teikimo etape projekto teikėjas turi pateikti dalijimosi žiniomis planą, apimantį visą projekto ciklą. Šie dalijimosi žiniomis reikalavimai yra labai svarbūs siekiant apsaugoti viešąjį interesą, kartu atsižvelgiant į neskelbtinos komercinės informacijos neatskleidimo principą. Jie sudaro palankesnes sąlygas pademonstruotų technologijų įsiskverbimui į rinką ir sumažina riziką, kylančią pereinant prie didelio masto mažo anglies dioksido pėdsako produktų gamybos ir naudojimo. Dalintis žiniomis turi būti pradėdama dotacijos skyrimo etape, kad būtų galima atsižvelgti į kilusius sunkumus ir strategijas, kurių imtasi siekiant juos įveikti itin svarbiame etape nuo dotacijos skyrimo iki finansavimo formalumų užbaigimo, taip pat nuo finansavimo formalumų užbaigimo iki projekto įgyvendinimo pradžios. Numatoma, kad pirmąsias dalijimosi žiniomis ataskaitas projektus, kuriems buvo skirtos dotacijos, įgyvendinantys subjektai pateiks 2022–2023 m. Vėliau, projektų vykdymo etape, dalijantis žiniomis daugiausia dėmesio bus skiriama technologiniam projektų įgyvendinimui.

2020 m. ir 2021 m. sėkmingai surengta daugiau kaip 10 virtualių renginių, siekiant padėti visų rūšių suinteresuotiesiems subjektams geriau suprasti dabartinius ir galimus su švariomis technologijomis grindžiamais technologiniais sprendimais susijusius pokyčius ES, pvz., surengtas specialus dalijimosi žiniomis renginys „Nuo „NER300“ iki Inovacijų fondo“²⁷, skirtas novatoriškiems švarių technologijų projektams, taip pat konferencijos švarių technologijų finansavimo klausimais²⁸, internetiniai seminarai dėl paraiškų teikimo Fondui proceso ir įgytos patirties²⁹ ir bendro pobūdžio Inovacijų fondo renginys per 2020 m. ES tvarios energijos savaitę. Komisija nuolat rengė Inovacijų fondo ekspertų grupės posėdžius, kad su valstybėmis narėmis ir pramonės atstovais aptartų Fondo veiklos įgyvendinimą ir būsimas veiklos kryptis. Be to, Klimato politikos GD ir (arba) CINEA atstovai dalyvavo įvairiuose renginiuose, kuriuos organizavo tretieji asmenys, siekdami gilinti žinias ir gerinti informuotumą apie Fondą.

²⁷ [Nuo programos „NER 300“ iki Inovacijų fondo. Dalijimasis žiniomis įgyvendinant novatoriškus švarių technologijų projektus \(europa.eu\)](#)

²⁸ [Pirmoji virtualioji konferencija novatoriškų švarių technologijų finansavimo klausimais \(europa.eu\)](#)
[Kaip Inovacijų fondas gali remti novatoriškus nedidelio masto švarių technologijų projektus? \(europa.eu\)](#)
[Europos žaliojo kurso įgyvendinimas. Švarių technologijų finansavimas iš Inovacijų fondo \(europa.eu\)](#)

²⁹ [Renginiai ir internetiniai seminarai \(europa.eu\)](#)

2.6. Reglamento (ES) Nr. 1031/2010 24 straipsnio 3 dalyje nurodyta peržiūra

Pagal Reglamento (ES) Nr. 1031/2010 (dar vadinamo Pardavimo aukcione reglamentu) 24 straipsnio 3 dalies antrą pastraipą Komisija kas dvejus metus peržiūri aukcione parduotinių Inovacijų fondui perduotų apyvartinių taršos leidimų kiekį, ypatingą dėmesį skirdama „būsiniams kvietimams teikti pasiūlymus numatytai paramai, maksimaliai Inovacijų fondo paramos, kuri gali būti skiriama projektų plėtojimo pagalbai remti, sumai, Komisijos numatytai bendros Inovacijų fondo paramos daliai, skirtai kvietimui teikti pasiūlymus dėl mažų projektų, atrinktiems projektams numatytai paramai, taip pat išmokėjimo ir susigrąžinimo normai“.

Ši šios ataskaitos dalis yra pirmoji tokia peržiūra.

Kiekvienam kvietimui teikti pasiūlymus skirta suma, įskaitant didžiausią sumą, kurią galima skirti paramai projektų vystymui, nustatoma kiekviename finansavimo sprendime ir kvietimo teikti pasiūlymus tekste. Toliau pateiktoje diagramoje apibendrintas 2020 m. Finansavimo sprendimas³⁰.

12 pav. 2020 m. finansavimo sprendimas

2020 m. finansavimo sprendimas¹: 1 132,136 mln. EUR + 20 % lankstumo priemonė

Mln. EUR

Iš viso pagal 2020 m. FS (išskyrus 20 % lankstumo priemonės sumas) = 1132,136 mln. EUR

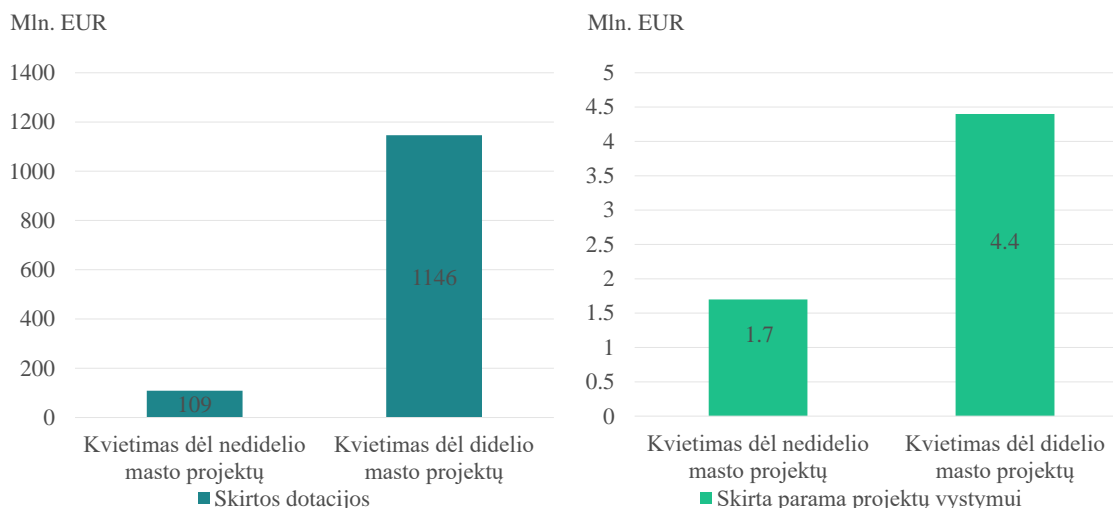
1) [2020 m. liepos 2 d. Komisijos sprendimas C\(2020\) 4352 dėl kvietimo teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų paskelbimo 2020 m.](https://ec.europa.eu/clima/system/files/2020-12/c_2020_8188_en.pdf) <
https://ec.europa.eu/clima/system/files/2020-12/c_2020_8188_en.pdf>

Toliau pateiktoje diagramoje nurodyta bendra pagal kiekvieną kvietimą teikti pasiūlymus skirtų dotacijų ir paramos projektų vystymui suma.

³⁰ [Komisijos sprendimas, kuriuo dėl kvietimo teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų paskelbimo 2020 m. iš dalies keičiamas 2020 m. liepos 2 d. Sprendimas C\(2020\) 4352](https://ec.europa.eu/clima/system/files/2020-12/c_2020_8188_en.pdf)

13 pav. Dotacijų ir paramos projektų vystymui sumos pagal kiekvieną kvietimą teikti pasiūlymus

Parama projektų vystymui ir dotacijos, skirtos pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus

Toliau esančioje lentelėje pateikta 2020 m. ir 2021 m. aukcione parduotų Inovacijų fondui parduotų apyvartinių taršos leidimų skaičius ir 2022 m. gegužės mėn. viduryje Inovacijų fondo sąskaitoje buvusių lėšų (EUR) suvestinė.

	2020 m. pabaiga	2021 m. pabaiga	2022 m. gegužės 13 d.
Leidimų skaičius	50 000 000	40 000 000	15 582 000
Turimas turtas (nominali suma mln. EUR)	1 335 841 072	4 146 382 569	5 434 617 254

Turimas turtas apima sumas, kurias įsipareigota skirti projektams, kuriems buvo skirtos dotacijos pagal pirmuosius du kvietimus teikti pasiūlymus. Dar neatlikta jokių mokėjimų Inovacijų fondo projektams.

Apskritai, Inovacijų fondui parduotų apyvartinių taršos leidimų pardavimo aukcione tempas atitinka švarių technologijų projektų poreikį. Atsižvelgiant į planą „REPowerEU“, nuspręsta, kad šį rudenį Komisija dvigubai – iki maždaug 3 mlrd. EUR – padidins finansavimą Inovacijų fondo 2022 m. kvietimui teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų. Siekiant remti 1) elektrifikavimo ir vandenilio technologijų taikymą pramonėje, 2) švariomis technologijomis grindžiamą gamybą ir 3) vidutinio dydžio bandomuosius projektus itin novatoriškiems technologiniams sprendimams patvirtinti, bus nustatytos specialios „REPowerEU“ linijos.

3. IŠVADOS IR TOLESNI VEIKSMAI

Pirmieji du Fondo kvietimai teikti pasiūlymus sulaukė labai didelio įmonių susidomėjimo, ir gautos paraiškos gerokai viršijo kiekvienam kvietimui teikti pasiūlymus skirtą biudžetą, o tai lėmė didelę švarių technologijų projektų konkurenciją. Tai aiškiai patvirtina, kad yra tvirta

bazė įvairių švarių technologijų projektų, kuriems Fondas galės skirti paramą per kitus kvietimus teikti pasiūlymus, todėl reikėtų dar labiau padidinti jų biudžetą. 2022 m. rudenį numatoma paskelbti trečiąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl didelio masto projektų.

Kvietimams teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų tenka išskirtinis vaidmuo remiant projektus, kurių investicinės sąnaudos mažesnės (2,5–7,5 mln. EUR), bet juos įgyvendinant galima mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro naujuose sektoriuose ir mažesnėse ES valstybėse narėse. 2022 m. kovo 31 d. paskelbtas antrasis kvietimas teikti pasiūlymus dėl nedidelio masto projektų, kurio biudžetas – 100 mln. EUR, o pasiūlymus dėl projektų galima teikti iki 2022 m. rugpjūčio 31 d.

Nuo pat pirmųjų dviejų kvietimų teikti pasiūlymus ir projektų, kuriems buvo paskirta parama projektų vystymui, Inovacijų fondas rėmė projektus visuose reikalavimus atitinkančiuose sektoriuose ir šalyse. Keliomis Fondo priemonėmis toliau skatinama geografinė ir sektorinė projektų, kurioms skiriamos dotacijos, pusiausvyra. Numatyta speciali priemonė – parama projektų vystymui, kurią Europos investicijų bankas teikia perspektyviems, bet dar neišbaigtiems projektams, taip pat sukurtas nacionalinių kontaktinių asmenų tinklas, pagalbos tarnyba, atsakanti į pareiškėjų klausimus, susijusius su kiekvienu kvietimu teikti pasiūlymus, rengiami įvairūs tiksliniai internetiniai seminarai ir informacinės dienos bei parengtas savikontrolės klausimynas. Įsitikinta, kad šios priemonės padeda įmonėms parengti Fondui teikiamas paraiškas. Komisija toliau plėtos ir naudos šias priemones, siekdama veiksmingiau užtikrinti Fondo veiklos geografinę ir sektorinę pusiausvyrą.

Kalbant apie valdymą pažymėtina, kad aiškiai apibrėžus (Europos Komisijos, Europos klimato, infrastruktūros ir aplinkos vykdomosios įstaigos, Europos investicijų banko ir valstybių narių) pareigas ir šiems subjektams bendradarbiaujant, pavyko veiksmingai įgyvendinti Inovacijų fondo veiklą laikantis numatytų terminų.

Komunikate „REPowerEU“³¹ pripažinta, kad Fondas yra viena iš pagrindinių priemonių pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui paspartinti, ir nurodyti trys būdai, kaip to siekti.

Visų pirma, dėl didesnių pajamų, kurias lemia didesnė anglies dioksido kaina, galima surengti didesnės apimties kvietimus teikti pasiūlymus. Atsižvelgiant į patirtį, įgytą vykdant pirmuosius kvietimus teikti pasiūlymus, pateiktų projektų bazė patvirtina, kad rinkai pajėgtų įsisavinti paskirtą didesnę biudžetą, vis dėlto finansavimas skiriamas tik labai novatoriškiems, didelį poveikį turintiems ir rinkai parengtiems projektams.

Antra, Inovacijų fondas gali išplėsti savo priemonių, skirtų švarių technologijų projektams remti, portfelį. Pavyzdžiui, ES masto konkurso mechanizmas (pvz., sandoriai dėl kainų skirtumo arba sandoriai dėl anglies dioksido kainų skirtumo), skirtas konkreitiems technologijų krepšeliams, gali būti veiksminga priemonė, skatinanti mažo anglies dioksido kiekio technologinių sprendimų kūrimą ir ekonomiškai efektyvų jų diegimą. Tokią priemonę Komisija jau pasiūlė kartu su pasirengimo įgyvendinti 55 proc. tikslą priemonių rinkiniu.

³¹ COM(2022) 108, Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „REPowerEU“ – bendri Europos veiksmai įperkamesnei energijai bei saugesnei ir tvaresnei energetikai užtikrinti“.

Trečia, toliau laikantis principo „iš apačios į viršų“ ir vadovaujantis kompetencija grindžiamu požiūriu, Inovacijų fondo veiklą galima labiau sutelkti į strateginius prioritetus, kaip nurodyta plane „REPowerEU“³².

³² COM(2022) 230, Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Planas „REPowerEU“.